

ΜΕΓΑΛΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ

ΑΠΟ ΠΑΛΑΙΩΝ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΩΝ

ΤΟ ΑΛΥΣΟΔΕΜΑ ΤΟΥ ΑΛΦΕΙΟΥ

Πάν χρόνια πολλά, ήμουν φοιτητής. Ήταν παρμονές βουλευτικών εκλογών και έπρεπε να κατεβώ κάτω στην πατρίδα. Ήμουν ο διάδοχος του πατρικού κόμματος και ο μακαρίτης ο πατέρας μου επέμενε να πάω κάτω. Ένοιωθα τον λόγο τον βαθύτερο, που είχε: "Ήθελε να αρχίσω να τροχίζομαι στην πολιτική. Δεν εγινόσαντε κάθε ημέρα εκλογές." Έπρεπε να τον συνοδεύσω στην εκλογική περιόδεία, για να συγχρωτισθώ με τους φίλους μας και να γνωρισθώ από τους έχθρους μας—που να ήξερε ότι θα το έσπερνα αλάτι μια μέρα το κόμμα του!... Έπρεπε να πάω το βάφτισμα της πολιτικής μέσα στην μέθη του εκλογικού πυρετού. Δεν ελογάριαζε όμως και τη θέσι την δική μου, που ύστερα από τόσα καρδιοχτύπια και καρτέρια έξω από το Άρσάκειο, έκολυμβούσα την εποχή άκριβως εκείνη στο πέλαγος της ευτυχίας των πρώτων μας ραντεβού. Έπειτα πώς να πάω

ακολουθοῦσαν 'στις εκλογές, για να εξασφαλίσουν τα ζωντανά τους. Διότι οποιοσδήποτε και αν τους τα βουτούσε, ένας ζωοκλέπτης περιωπής, είχε παντού ανταποκριτές, έμάθαινε ποιός τα βάρεσε και του τα έβγαλε από τα χέρια του κλέπτη με μία μικρή αποζημίωσι, για τον κόπον που είχε κάνει να τα κλέψη.

Δεν έσκόρπιζε αυτός ύποψείσεις όπως οι άλλοι πολιτικοί. "Ό,τι έλεγε το έκανε. Μόνον που δεν έλεγε συχνά. Εάν ήσο άνθρωπος που μπορούσε να του χρησιμεύσει για κράχτης, σου έδινε τα μέσα να ωφεληθής και σε άλυσοδενε μαζί του. Εάν δεν αξίζεις τίποτε άλλο παρά πέρα από την ψήφο σου περιοριζόταν μόνον να σε σαηνεύσει με την γοητεία του. Διότι ήταν γόης και μεγάλος σαηνευτής της λαϊκής ψυχής. Από το πολύ κινόν περνούσε για μεγάλο υποκείμενο. Σάν καλός ήθοποιός που ήταν τα κατάφερε μια χαρά να παριστά στον κοσμάκη τον σπουδαίο. Περιεργο όμως. Ήταν αξιοπρεπής, άψογος στην επιφάνεια—και περιεργή αντίληψις εντιμότητας—δεν έκανε χρήση της επιρροής του για να κλέφτη ο ίδιος.

Έξουσε λιτότητα—οικογένεια δική του δεν είχε—και απέθανε θεόφτωχος.

Λοιπόν ήξερα τί τύχη περιμένει τον πατέρα μου και τους άλλους συντρόφους του συνδυασμού. Δεν μπορούσε όμως να γίνη διαφορετικά. Η διαταγή ήταν ρητή. Έπρεπε να σφίξω την καρδιά μου και να φύγω. Έπηρεα λοιπόν τη βαλίτσα μου και το κοντάκι μου—το πρώτο σύμπτωμα της ροπής μου στη δημοσιογραφία—και εκίνησα για την πατρίδα. Έφθασα με τον σιδηρόδρομο στον Πύργο και από εκεί συνέχισα το ταξίδι μου την άλλη ημέρα με άλογο πλέον. Έπρεπε όμως, για να περάσω στην έπαρχία μας, να διαβώ τον Άλφειό, ο οποίος δεν ήταν γεφυρωμένος. Αυτό ήταν ένα παράπονο των πεδινών δήμων της έπαρχίας κατά του παντοδύναμου βουλευτού της. Η αλήθεια ήταν ότι ο Άλφειός είχε εκεί κοίτη άσταθι και έχρειάζοντο εκατομμύρια για την γεφύρωσί του. Και τότε τα εκατομμύρια του προϋπολογισμού ήταν μετρημένα. Ο άρχηγός όμως όπως τον έλεγαν οι φίλοι του είχε σοφιστή μία έξυπνη δικαιολογία:

— Δεν γίνεται το γεφύρι! γιατί δεν το θέλω

εγώ να γίνω, έλεγε.

Οι άνθρωποι εγούρλωναν τα μάτια και τον κυτούσαν σαν να μη έπίστευαν στα αυτιά τους.

— Τί με κυττάτε έτσι; Ναι δεν θέλω εγώ να γίνω. Γιατί άμα πάω το γεφύρι έξοφλώ πιά για πάντα στο ζήτημα αυτό.

— Μά μεις δεν θέλουμε τίποτε άλλο.

— Θέλω γώ! Θα προεκτείνω τον σιδηρόδρομο στην έπαρχία μου, όταν εύρω την κατάλληλη ευκαιρία. Και τότε το γεφύρι για τους πεζούς θα συνδυασθί με το σιδηροδρομικό. Αν πάω τώρα γεφύρι είνε σαν να παραιτούμαι πιά από την απαίτησί μου για την σιδηροδρομική προέκτασι. Και η προέκτασις μ'έν έγινε ύστερα από πολλά χρόνια, γιατί ήταν αυτό συμφέρον της εταιρίας, γεφύρι όμως για τους πεζούς δεν έγινε.

Τέλος πάντων εγώ έπρεπε να περάσω τον Άλφειό. Υπήρχε, στο πλατό, πόρος—ήταν ανοίξι—και οι άνθρωποι διάβαιναν εύκολα, εγώ όμως, άσυνήθιστος, μόλις έδοκίμασα ναπροχωρήσω έσκοτίστηκα, άρχισα να ταλαντεύομαι επάνω στο σιμάρι του αλόγου και εγύρισα πίσω πάλι. Υπήρχε και περαταριά, οι άνθρωποι όμως που την είχαν επείδη δεν ήταν πολλές δουλειές, την άφηναν πολλές φορές και επήγαιναν στο χωριό τους, εκεί κοντά. Άλλη λύσις δεν υπήρχε. Έπρεπε ο άγωγιάντης να τρέξη με το άλογο στα χωριά τους, να τους φέρη. Έτσι εγώ έμεινα μονάχος στην άκρη το ποτάμι. Σαπλώθηκα κάτω από έναν πλάτανο και κύταγα τον Ουράνο.

Άξαφνα άκουα μακρινά ζουρνάδες και ταβούλια, έπειτα ποδολαχές, φωνές κακό. Κάποιος γάμος έσκέφθηκα. Θα φέρουν νύφη από τον Πύργο ή θα έρχονται να πάρουν. Όταν έφάνηκαν είδα ότι είχα άπατηθή. Γυναίκα δεν ήρχε καμιά άναρμεσα στους καβαλαράδες, άρα γάμος δεν μπορούσε να είνε. Διότι και νύφη να έρχόσαντε να πάρουν πάντα θα υπήρχαν συμπεθέ-

ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΙΣ. — ΡΑΦΑΗΛ: Η Σχολή των Αθηνών.

(Το κάτω δεξιόν τμήμα.—Τήν όλην παράστασιν βλ. έν Β 300). Ο Εὐκλείδης άποδεικνύει γεωμετρικόν τι θεωρημα σχεδιάζων διά του διαβήτου, ένώ περίε παρακολουθοῦν νεαροί μαθηταί με ποικίλην διαβάθμισιν προσοχής και κατανοήσεως εις πλοῦτον κινήσεων και στάσεων.

[Αίθερα della segnatūra Βατικανόν].

ρες. Τι ήταν λοιπόν; Οι σημαίες που έκυμάτιζαν ψηλά, με διευκόλυναν να λύσω το πρόβλημα. Έγνωνά ότι ο αντίπαλός μας είχε φθάσει από την προηγούμενη ημέρα στον Πύργο. Άρα ήταν βαλσαροί φίλοι του από τους πεδινούς δήμιους οι οποίοι είχαν υποκινηθεί, να πάν με ζουρνάδες και ταβουλιά στον Πύργο, για να κάνουν θριαμβευτική την εισοδόν στην επαρχία του «δ' αρχηγός». Θά ήταν περισσότεροι από εκατό. Όλοι καβαλαροί. Και στη μέση ο «αρχηγός» σε ένα ψαλί αϊτι με κόκκινες φούντες. Έτραβήχθηκα απόμερα για να μη φανώμαι και έτοιμασα τα κοντάκια μου, να τους πάρω, καθώς απλώθηκαν στο πλατύ του ποταμού και το σκέπασαν όλο. Άξαφνα βλέπω τον «αρχηγό» να κάνει φούβλες με το άλογό του και να ζητά βοήθεια. Σάλαγος μέγας. Τόν πλεύρισαν, οι πλησιέστεροι άρπαξαν τα κοντάκια του αλόγου, ενώ άλλοι τον στήριξαν να μη πέση. Φαίνεται ότι κάποιο πόδι του αλόγου είχε πατήσει σε μικρό ύψαλο και ανατινάχθη αφηνιασμένο. Τότε εκείνος, μόλις έστερεώθη το άλογο στα πόδια του και ήσυχασε, ώχρος ακόμα από τον φόβο του, τινάζει το χέρι του προς το ποτάμι και οειοντάς απειλητικά το δάχτυλό:

— Θά σε άλυσωδέναι Άλφειέ, φωνάζει μεγαλότομα.

Θέ μου τί έγινε τότε καταμεσής στο ποτάμι! Ζητωκραυγές έως τόν ούρανό, καπέλλα σιών άέρα, τρελλά σαλταροίσματα των αλόγων και μέσα στο πατινέ αυτό η πίπιζα κακομεταχειρίζεται τον έθνηκό ήμνο και οι σημαίες γέρνουν και χαιρετούν τόν ώχρωσμένον «αρχηγόν». Μόνον ο Άλφειός έβριση άσυνήγητος και εξακολουθούσε το μονότονο βοούτάκι του.

Το πρωί, που ξύπνησα στο σπίτι μου, η πρώτη μου δουλειά ήταν να ετοιμάσω την πλάκα της σκηνής, που είχε άρπάξει στον Άλφειό το κοντάκι μου. Και καθώς οι ύποληψιοι του συνδυασμού μου κατέστρεφαν στρατηγικά σχέδια σε ιδιαίτερη σύσκεψη, τους έδωσα μία φωτογραφία.

— Μαμάά, έκαμε ο πατέρας μου. Τι τού ήρθε αυτό πάλι να βγάλει λόγο καταμεσής στο ποτάμι. Τά γαϊδούρια ξέρω, που σταματούν, όταν απαντήσουν νερό και...

Τ. ΦΡΑΓΚΑΝΤΩΝΗΣ

Η ΣΤΗΛΗ ΜΟΥ

Στέλ. Ιδλ. Το «Τοπίο σου» άποτυχημένο έντελός και στο ρυθμό και στη διατύπωση. Μη γράφεις παρά μόνον όταν έχεις διάθεση άπ' ό' μάλιστα κανένας δε σάς αναγκάζει και σε και τους άλλους. Θέλουμε να σάς πείσουμε ότι δεν πρέπει να βιάζεσθε ούτε να άνυπομονείτε διά την από έντύπου εμφάνισι όπως όπως!

Μην άποθαρρύνεσαι «ωσάν τρεις» άλλ' επί του παρόντος άδύνατον να δημοσιευθούν οι στίχοι σου. Δεν φταίει η άγραμματόσουνη σου, ούτε οι άνορθογραφίες. Άλλο σου λείπει και αυτό προσπάθησε να βοηθ. Δεν μπορείς να μιλάς περί άνάτης, φίλτατε, και να γράφεις όπως το κατωτέρω. Σόν τοίχο άν γινη μία όπη άπ' την καρφοβελονη, οίτε του χόσόν η σιωπή ούτ' άλλη τή βουλώνη.

Το λάλημα του κοκόρου, δεν διαγράφει ποτέ τόσον φθόγγον μουσικών. Οι κυβίσται τουλάχιστον ζωγράφου ζωγραφίζουν μία πυραμίδα που βγαίνει άπ' τη μύτη του και πηγαίνει προς το άπειρον κύβη άπ. Ρεν. Ξέρεις όμως ότι χωρίς τ' άστεια έχεις μεγάλη έλπίδα να γράψης κάποτε; Έτσι δείχνεις με το μικρό σου χειρόγραφο.

Κο Φιλ. Κατοίτ. Το «Πανηγύρι» σου ζωηρότατο και ειλικρινέστατο, με εύχαρίστησε. Πάρε το για υπόδειγμα και να καταγίνης άπάνω στο καλούπι του. Έγχοίνεσαι και το προτιμούμε άπ' όλες τις νεφελοκοκινίες που μάς στέλνουν άλλοι. Άπό το τραγούδάκι σου το «Έλα!» καλούτσικο.

Ο χαρακτηρισμός και η εικόνα του άγαίρευτου μπορεί να γίνη καλλίτερο ζών το προσέξε. Δός' του κάποια ποιικιλία και πλοκή και να γίνη διηγηματικά καλό δέστικώνει τόσο συντομία.

Η πρόδοος δεν μπορεί ποτέ να έπιτευχθή η Χρ. Άθαν. με τη δημοσίευσι παντός έργου και παντός άποσελλομένου. Τότε θά το μεταβάλουμε εις φυλλάδιον δοκιμασία: και έξετάσεων πάντων των διαπνεομένων υπό της επιθυμίας να δημοσιευώνται και φιγουράρουν. Δέ ρωτάς κ' εκείνους που διαβάζουν; Το «Όνειρό σου» καλούτσικο άλλα τόσοι έχουν πη τά ίδια πράγματα. Πώς θά τα πη καθένας εινε το ζήτημα. Σε προλαμβάνουμε, για να μη μάς πης, «πώς όλα στον κόσμο, τα ίδια γίνονται και επαναλαμβάνονται και γράφονται.»

Τη «χώρα σου» την κακομεταχειρίστηκες Σερ. Ε. Προσεύχεται στο μπαλκόνι έχει στην ποδιά της στέφανα και λαμπάδες, και εινε και γονατιστή μπροσ στο εικόνισμα της Παναγίας. Σκέφουτα όλα αυτά Μόνον διά του πολλαπλασιασμού της άτομικότητας, όπως ά μακαρίτης ο Μάσκος, μπορεί να έπιτύχουν.

Κ. Ι. Κισκ. Έργάσου άκόμη με προσοχήν και πρόσζε την στιχογραφία σου. Χασμωδίες άρεκέτες.

Όσον άφορῃ την άλλην ερώτησίον σου, δεν είμαι εγώ ο άρμόδιος να άπαντήσω. Εινε άλλου ιερέως εδαγγελίον!

Όδοιπόρον. Καθ' όλα σύμφωνοι είμαστε άλλα το κακό δεν θά σταματήση παρά όπως σταματούν όλα τα κακά και τα δεινά' τούτοσι με θυσιαν. Οι έρχόμενοι δηλαδή και συγκεντρούμενοι έδω, θά πέσουν μία μέρα θύματα—πολύ γλήγορα—και ή φοβερά θυσία θά άκουσθῃ εις τα πέρατα και εις τα πύδ μικρά χωριά' και ο σεισμός θά εινε τρομερός και ο θρήνος και ο δδυρός μεγάλος. Έχουμε έλπίδας εις τας μικροπραγμένους και εις την άξιαμένην άραιώσιν—πολύ λίγην—άλλά πάντως άραιώσιν και έναρξιν άντιθέτου ρεύματος. Μάθετέ το, ότι άρχισαν να ξαναφεύγουν οι έλθόντες, και συγκεντροθέντες προς άναζητήσιν τύχης και δουλειάς. Έλπιζομεν άπ' έτέρου και το Πανεπιστήμιον να κάνει άρβαριαν, και από τις χιλιάδες φοιτητές να συνέλθουν οι μισοί και να σκεφθούν πού θά γίνουν χρησιμότεροι και ώφελιμότεροι για το έθνος τους, την κοινωνία, την οικογένειά τους και επί τέλους, διά τόν εαυτόν τους, παρά να γεμίζουν με παράσιτα πάντα κλάδον και πάσαν ύπηρεσίαν, και να προσπαθούν έπειτα να έφεύγουν τρόπον δικαιολογίας της ύπαρξέως των ως ιατροί κομπογιαννίτες, ως καθηγητάι των δάσκαλιδά μας οκτιζήδες' ως ύπάλληλοι χαραμοαγάγι. Δεν θέλουμε να κάμωμεν κριτικήν φίλτατε Γκολε... ούτε είμεθα χαριτωμένοι ποδς τούτου. Νομίζεις πως εινε εύκολο πράγμα: Πρέπει να φας τα νιάτα σου σκίζοντας και διαβάζοντας και παραλληλίζοντας και στρεβλώνοντας επί τέλους το μυαλό σου, και διαστρεφοντας το χαρακίηρα σου, πότε να γίνης γκαϊνιάρης, πότε ευχαριστημένος' πάντοτε μεμψιμοιρός και να φθάσης ολίγον κατ' ολίγον άνεπαίσθητα εις την τελείαν άρνησιν. Όλη σου ή ζωή και ή ύπαρξίς και ή σκέψις καταντά να γίνη ένα μεγάλο άρνητικό. Το αίσθημα βουτά εις τα βάθη και εξαφανίζεται' και ή ελάχιστη δσοσερή πνοή δεν σε θίγει' στο τέλος ψάχνεις να βοηθ τόν εαυτό σου και άνακαλύπτεις ότι εινε κουνυλάμενος από λογικών άλλων ύποστάσεις και άλλα εγώ, για λογαριασμό των όποιων μιλάεις και γράφεις. Άν έξαιρέσης δεν τρία μεγάλα διημιουργικά, με πνοήν, και πρωτοτυπία εινε την σκέψιν, παγκόσμια και έπιβαλλόμενη και διδάσκοντα χωρίς να τα δείχνουν. πρόσωπα όλοι οι άλλοι, εινε οι άποτυχημένοι σε ότι δήποτε άλλο είδος και πικραμένοι, για τούτο καλαμαράδες, οι όποιοι έσχύνουν την κακεντρέχειαν χωρίς να ληη ποτέ τίποτα μεγάλο, τίποτα άληθινό.

Το μελαγχολικό εναντίονισμα στις σελίδες κάποιου παλπού του άπούλητου βιβλίου με στίχους και με πρόσά, το όποιον ή κριτική των έξάσκησης κάμει να το βροίκουν σήμερα αυτοί οι ίδιοι άκόμη πύδ άνούσιον και έλειον' κάποια συνάδια σκηνής όπου διάβηκε το άτεγο και παγερό τους έργο κάποια φορά, ή άποτυχημένη άπόπειρα νεοσχολικής εμφάνισης, το παραγάδημα, ή λήθη, πρό παντός ή

λήθη, ή άτεγκτος, σκληρή και βασανιστική. Νά έν όλίγοις τί σπορόχουν τόν κοσμάκη ως προς συνάδια σωτηρίας, στις άτελείωτες σελίδες τών ολοκληρών που βαρύνει και να τούς ξεφυλίσ; Ξέρεις και μού άρδιάζεις τόσα όνόματα πεζογράφων, μυθιστοριογράφων και ποιητών από την παγκόσμια λογοτεχνία, καθώς και άρκετών θεατρικών συγγραφέων' πές μου το όνομα και ένός μόνον κριτικού από τους άπειρους εκείνους που έγέμισαν τις έφημερίδες γράφοντες, και κρίνοντες, και χύνοντες χολή και δηλητήριο. Κανένας από τους κακομοιρήδες δεν έξησε ούτε είκοσι χρόνια!

Όστε άφισέ τον αυτό τόν δρόμο' γράφε τα διηγηματικά σου και τα τραγούδια σου. Δέ σπύ φταίει ή δόξα, ύστερα από δέκα είκοσι χρόνια, ένα στοματάκι μελαγχολικό ή γελαστό' πικραμένο ή γλυκασμένο να τραγουδά έστω και ένα σίγιο σου, που μπορεί να σώσει χωρίς να ξέρη ούτε το όνομά σου καν; Νά ή άληθινή δόξα, ή άνώνημ. Ό Έρφαλιώτης, φίλε Παπαγ. εινε από τούς γλυκύτερους και πύδ χαριτωμένους πεζογράφους. Με τα μικρά του, σύντομα—ίδίως τα συντομότερα—ιστορήματα—«Νησιώτικες Ιστορίες» λέγονται—με την άπλη και καθαρά δημοτική του έκφραση, με την άφελή άντιστόρησι τόσων όρώων πραγμάτων από την πατρίδα του την Μυτιλήνη, καθόσω να μείνη ένας άν όχι δυνατός, άλλα πάντα γοητευτικός πεζογράφος. Διάβασέ του, δέ σου κάνει καλό, πολύ καλό και όσα και των άλλων που μάς στέλνεις μικρές Ιστορίες.

Έκει θά δῃτε ότι δεν χρειάζεται να πετύη στα σύννεφα κανείς, ούτε να στήξῃ πέλας σκεπινόχωμα, ούτε να μιμείται και ν' άντιγράφη τούς έξουους, για να πτύη να γίνη κατ'.

Είπαμε κύριε Φωτάκ. Δέ ο κάλαθος τρώγει μία φορά δεν το ξαναδίνει ποτέ. Έτοιμάσε μου λοιπόν και άλλα και στείλε μας. Τέσσερες άνθρωποι, τέσσερες ίσοι εσθήσεις και με μεγάλην μαεσχαράν άναγγέλλομεν τούτο εις πάντας τούς άναγνώστες μας. Μας έφοβίσανον λοιπόν ότι έσπασαν την πένα τους και δε θά ξαναγράψουν τίποτε πιά... για μάς. Ποιόν άλλον θά βασανίζεις εις το έξῃ;

Θά είμαστε πολύ εύτυγεις σά λάβωμε από τή πένα τη δική σας κύριε Βορ. δ.τι μάς ύπόχεσθε για ήθη, έθιμο, παρράδοσεις, λαϊκά τραγούδια, πανηγύρια της άγαστημένης μας πατρίδος. Μας ερ στάτε τι γλώσσα επιθυμούμε; τη γλώσσα μας! Αδτήν επιθυμούμε από κείνους που ξέρουν να τη γράφουν άπ' ού πριν συλλογιστούν και συναρμολογήσουν φυσικά σ' αυτήν δ.τι έχουν να γράψουν. Δεν ξέρω από γλωσσικούς άγώνες τίποτε. Ένα μόνά ξέρω ότι μερικοί πηγαίνοντες άδιάφορα εις το δρόμο τους κατόρθωσαν να γράψουν με τη γλώσσα, τη γλώσσα μας! Πώς το κατορθώσαν; Θαύμα!

Ο ΑΡΧΙΣΤΥΛΑΚΗΣ

ΝΑ ΞΕΧΑΣΩ

Μία γλυκειά μέρα του Άπριλί, είχα πιάσει να βράβ έκει κάτω στον κήπο, λίγη παρηγοριά και μέθη: να ξεχάσω!... Κατέβηκα και καθίσω στον παλιό σιδερένιο πάγκο, που σ' αυτόν θά είχαμε άκουμπήσει πολλές περασμένες άγάπες ως τώρα και θέλησα να ρεμβάσω. Μα ή φύσι γύρω μου, είχε άπλώσει προκλητικά όλες τις χάρες της και μ' αυτές ξανατάραζε τα θαμμένα μες στην καρδιά μου... Στόν ούρανό ξανατενίσωσα τα δύο γαλανά μου μάτια, θυμήθηκα πώς! από την πρώτη στιγμή χυθόκαμε στη ψυχή μου!... Κ' έκει πάνω ψηλά ξαναβόηχα και τη λάμψη της αέραςτης όμορφιάς σου!... Κ' ένοιμας πάλι τόν αιώνα πόνυ μου και το θολωμένο μου βλέμμα τ' όρωρία γήμιν γυροέντας άπ' τα μοσχομυρωδάτα λουλούδια που άνθοδσαν σιμά μου, να με ναρκώσουν: να ξεχάσω!... Μα ή μαργαρίτα, ο πανός, που μου ελγαν π' τη ποσε φορές ψέμμα, το κόκκινο τριαντάφυλλο, που σες φαινόταν πώς άνθοδσε τώρα με τόσο ήρωισμό κι' ο κρίνος ο λευκός που ήταν άκόμη τ' άγιό το λουλούδι, κ' οι πασχαλιές οι άσπρες, που μοσπέες μία μέρα, μ' αυτές να στολίσω τόν τάφο σου, άν πεθάνης πριν από μένα... Άγ! κ' αυτά σάν νά νε το καθένα σελίδα βιβλίου μου μιλήσανε όλα για τα περασμένα!...

Τά ξαναθυμήθηκα όλα!... Κ' έξαφνα μεσ' αυτήν δροσιά του κήπου... Πίσω άπ' το βουνό πήγαμε πιά ο ήλιος να βύσση!... Κ' έβρισε σε λίγο σάν την άγάπη μου την περασμένη!...

Επώθησα μεσ' στην ήσυχία του κήπου, να ξεχάσω, πώς σ' άλλον είγες δώσει για πάντα την άγάπη σου, μα ή φύσι γύρω μου, με τις προκλητικές όμορφίες της, ξανάνοιξε τη βαθειά μου πληγή κ' έστάζε πάλι το αίμα!...

Σηκώθηκα να φύγω, σπύθησα... με τα τρεμυλίστά μου χέρια, ξεροζάωσα όσα λουλούδια ποσέσα... έκοψα και πασχαλιές... και... πασχαλιές και πηχνα στο έρημο σπιτάκι μου κ' έστάλσω τη φωτογραφία της πεθιμένης άγάπης μου, με τόν πόθο να ξεχάσω!

ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΙΣ — Μ. ΤΣΙΒΙΤΑΚΙ: 'Η πίστις, μαρμαρίνον άνάγλυφον Ισχυράς έκπράσεως. [Μπορεζέλλο—Φλωρεντία]

Κ' Η ΕΥΤΥΧΙΑ ΞΑΝΑΓΥΡΙΣΕ!

Κοίταζε την όψη της. Τα ά λά-κλέο χτενισμένα μαλλιά της της έδιναν την έκφρασι τελείας καταπόσεως. Μόνον το φραξί χρώμα της όρώπης της παγκίδιζε μπροστά τα μάτια του, σά ν' άνιστορούσε τις γαρούμενες ημέρες που είχαν περάσει. Είταν δυό εβδομάδες τώρα—σώστες δυό εβδομάδες—που δεν άλλαξαν παρά λίγα τυπικά λόγια. Κ' όταν δεν την άκουσε να βρίζη την τύχη της, την έβλεπε να μένη βουβή, σά χαμένη και να τριγυρίζη σάν ήκιοσι, δίχως κανέναν παλμό ζωής. Μα όταν έκείνη τόν κοίταζε να ντύνεται με τόν ίδιο πάντα τρόπο να φρονιζή για όλα τα μικροπράγματα της τουαλέτας, που θά μπορούσαν ν' άπαχολόνουν ένα νέο, τότε έλεγε στην κόρη της ξεσπώντας:

— Πάει να κάνει τόν περιπάτο' του πάλι και να γυρίση μ' άδεια τα χέρια. Άμ έννοια σου, νομίζεις πως θά τού δώσω και τ' άλλα γυρισμάκι μου νά πούληση! Ό έλεινός, ο έλεινός δε μ' άφρησε τίποτα! Δεν θά δίνω, όχι δεν θά δίνω! Εινε κευμήνια αυτά. Επί τέλους άς πεθάνωμε της πείνας ή άς σκωπώμε με φύγη να ιδώμε κ' έμεις τι θά κάνουμε. Άντρας εν' αυτός ν' άφηνη την οικογένειά του να πεινάη. Δέ ντρέπεται, δέ ντρέπεται ο έλεινός!

Η κόρη της άκούγοντας τα λόγια αυτά στέναζε μ' έναν τρόπο θεατρικό. Τη κοιτάμε μαλλιά της της έδιναν μία άγοριστική έκφρασι και τα μάγια και σκεπρά μάτια της κοιτάζαν αινιγματικά, περίεργα. Ρώτησε μετά σκύβοντας το κεφάλι μπροστά, όπως συνήθιζε πάντα:

— Δέ θα πάη έκει που είπα; — Μπα! Δεν τού φταίνει που καθάται, τόσον καιρό, δέ έχει κ' άξιώσεις. Δεν τού άρσεί η μία θέσις, δεν τ' άρσεί η άλλη! Όλο για τα διωλικά του και για το βιβλίο του γιά τήν κατ' ούλην κατ' ούλην. Άχ που ειναν να τύχη μπροστά μου. Με ζήτουναν τόσο τότε. Όλοι αυτοί σέβαν περιουσία σήμερα!... Δέ σ' άφρηει και όσα να πας να εργασθῇ! Φοβάται μήπως παραστράτησης, ο άνθρωπος ένδιαφέρεται για την ήθική σου! Τόσα και τόσα κορίτσια εργάζονται. Άμ έννοια σου, λίγες ημέρες άκόμη κ' έπειτα ξέρω γύ τι θά κάνω! Άχ θε-μου θε-μου! Δέ μ' άφρηει καθόλου ή λογοφυγία! Τι να σου κάνω. Τόσον καιρό προηόμμε με τα ψέμματα!

Η Άέλα άρρησε τη μητέρα της και πήγε στην κορίτσια. Έκει πάνω στη γονιά χόλζαζαν το χόρτα ο σύντροφος τών πεινασμένων ήμερών! Μα ή κορίτσια είχε μία μυρωδιά γκαϊού, τόσο παρηγορητική, λες και θύμιζε ένα πλούσιο και πολυπόικλο γεύμα, που έτοιμαζόταν εκεί.

Τά μάτια της Άέλας βουρκώσαν. Έγειρε το κεφάλι της πάνω στη γονιά. Άνυ δάκρυα κύλισαν στα μάγουλά της! Όλος ο ψευδοφρονητισμός, ο σηματομενός από τούς ήκιοσις του κινηματογραφικού πανοπί, έσποισε! Δεν έκλαψε για την οικονομική θέσι της οικογενείας της—γιατί δεν ειναν σε θέσι να τη σκεφθῇ, διαπλάσμησι σ' ένα περιβάλλον που πιθίχισε—μα έκλαψε, γιατί φανταζόταν τόν εαυτό της για ήρωίδα μιας αίσθηματικής ταινίας! Έκλαψε γιατί της άρσείαν πάντα!... Καί στο θόλωμα τών δακρυομένων νέων ματιών της άγρόβνησε η εικόνα του πλούσιου νέου που περιμενόταν, όμοιος κ' αυτός με τούς κορυφότερους ήκιοσις του κινηματογράφου, που έπερναν τόσες αίσθηματικές πόζες, που έκαναν τόσο δραματικές γκριμμές!

Στό άντρε άκούστηκαν κουβίντες έκείνη τη στιγμή. Ό πατέρας της γύριζε άπ' έξω με κάποιον άλλον. Έβρεξε και κρυφοκοίταζε. Είταν ένας φίλος του. Μπήκαν κ' οι δυο στην τραπεζαρία. Σε λίγο μητέρα και κόρη, κατά τη συνήθειά τους, κρυφάκουναν. Ο φίλος του έπεδοκίμαζε μ' έννευ έναν τρόπο, ότι έλεγε ο κύριος Παύλος, έννυ κείνος με ρητορικών τόνο συνέχιζε:

— Μού έλεγε κάποιος γνωστός μου ότι πρό δύο έτών ο ά-θροπος αυτός δεν είχε πεντάρα! Το μικροπωλητή έκανε. Άξέστος άνθρωπος, άγρόφιμα, έφτιασε έκατομμύρια σε λίγο διάστημα! Έ, λοιπόν πώς μπορεί ν' άντεπεξέλθῃ κανείς σε μία τέτοια άσθηματική κατάσταση; Εινε κατ' ο φίλος του, που δεν άκούστηκε κ' έπειτα από λίγο ρώτησε:

— Τό βιβλίο σας πώς πήγε; — Σοδεύθηκε καλά. Δέ μοίμειναν παρά λίγα αντίτυπα. Αυτό βλέπετε, σάν ιδιόχ έπιστημονικό βιβλίο, ένδιέφερε όριωμένη τάξη. Της ειναν άπαραίτητο για τη δουλειά της.

— Θά το τυπώσετε πάλι; — Ναι, ύπολογίζω να το βγάλω τώρα κοντά. Θά κάνω, ξέρετε, μία πληρέστερη έκδοσι. Θά πρόσ-

θέσω στο χειρισμό της μηχανής μία άναλυτική τεχνή όδηγία, που θά εινε πολύτιμη. Μού έλεγε κάποιος γνωστός μου ότι στη Γαλλία...

— Όλο για το βιβλίο του, λέει, όλο για το βιβλίο του εινε σιγά ή γυναίκα του στη Λέλα, που κρυφάκωνε κ' ατέη. Νά χαθής, να χαθής, ξεπασμένη. Σε συχαθήκα πιά!

Και βγήκε στο άντρε, χτυπώντας δυνατά μία καρέκλα, που βρέθηκε μπροστά της.

Τώρα ή πένα άπλωνε στυγνότερη την όψη της σ' όλο το σπίτι. Όλοι είχαν πέσει σε μία βουβαμάρια—έπειτα από μακρά κ' έννευριστική φιλονομία—όμοια με την άτέλειμη γαλήνη, που πέρνουν τα τριγυρινά δένδρα κ' οι φράγες, όταν το χιόνι πέφτη πυκνό, αδιάκοπο. Τό πρωί ή κυρία Άνδρονίκη είχε νευική κρίσις. Η Άέλα πήγε κοντά της και την περιποιόταν με δακρυομένα μάτια. Μόνον ο άντρας δε σηκώθηκε καθόλου από τη θέσι του. Καθόταν εκεί στην πολυθρόνα με άπλωμένα τα πόδια σε μία καρέκλα κατ' διάβαζε. Λές από συνήθεια κρατούσε μία δοντογλυφίδα στο χέριο του και την έφερνε κάθε τόσο μηχανικά στο στόμα του. Έκει πάνω σέ τραπέζι βρισκόταν το πορτοφόλι του άδieu. Είχε ενδε μέσα παρά μία δραχμή, από κεινες, που είχαν άποσπυρθί από την κυκλοφορία. Και να συλλογίζεται, πως είχαν να φάνε από χέρες το μεσημέρι!... Τό βράδι τού πέρασαν μ' ένα φλυτζάνι άραιό τοτό. Άπό τό διπλανό δωμάτιο άκούονταν οι στεναγμοί της κυρίας Άνδρονίκης και τα βήματα της Άέλας, που τάραζαν κάθε τόσο τη βιβλική ήσυχία.

Έξαφνα άκούστηκε το κουνούνη της πόρτας. Η Άέλα έτρεξε μ' άνοιξε.

— Σε ζήτην, ειπε με άπώτομο και περιφρονητικόν τρόπο στον πατέρα της.

— Άς έρθῃ έδω, άποκρίθηκε έκείνος, χωρίς να κινηθῇ από τη θέσι του.

— Έχετε μήπως κανένα άντίτυπο του βιβλίου σας; άκούσθηκε μία φωνή. Γύρισε έξωτερε, δια τα βιβλιοπωλεία και δε βρήκα πούθενά. Και μού το ζήτην από επαρχία. Θέλουν να δώσουν έξετάσεις.

Ο άναπάντεχος έπισκέπτης άγόρασε όλα τα τελευταία άντίτυπα του βιβλίου του κυρίου Παύλου. Μα κ' έκείνος στη δύσκολη οικονομική αυτή στιγμή τα πούλησε—μιά κ' ειναν τα τελευταία—σε διπλή τιμή.

Κ' ή όψη της κυρίας Άνδρονίκης άχτινοβόλησε με μιάς. Η νευική κρίσις της πέρασε!... Η Άέλα τινάζε κάθε τόσο το κεφάλι της και τα κοντά της μαλλιά άνεμίζονταν, έννυ σιγοτραγουδούσε:

— La nuit s'acheve comme un beau reve

Και το άντρώγινο είχε βρή ενά την πρώτη του συμβατική τρυφερότητα και μέσα στα άνόρεχτα φίλια της ή κυρία Άνδρονίκη έλεγε:

— Δεν είδα έφημερίδα σήμερα, τι παίζουν τα θέατρα, για να πάμε το βράδι.

Α. Α. ΠΑΠΑΔΗΜΑΣ

ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ

Έν Δ 207 β μετά τόν στίχον 74 άνάγν. (Φωτόγρ. Κ. Θωρ. Φωτόγρ.)

Α. Α. ΠΑΠΑΔΗΜΑΣ

ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ

Έν Δ 207 β μετά τόν στίχον 74 άνάγν. (Φωτόγρ. Κ. Θωρ. Φωτόγρ.)

Α. Α. ΠΑΠΑΔΗΜΑΣ

ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ

Έν Δ 207 β μετά τόν στίχον 74 άνάγν. (Φωτόγρ. Κ. Θωρ. Φωτόγρ.)

Α. Α. ΠΑΠΑΔΗΜΑΣ

ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ

Έν Δ 207 β μετά τόν στίχον 74 άνάγν. (Φωτόγρ. Κ. Θωρ. Φωτόγρ.)

Α. Α. ΠΑΠΑΔΗΜΑΣ

ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ

Έν Δ 207 β μετά τόν στίχον 74 άνάγν. (Φωτόγρ. Κ. Θωρ. Φωτόγρ.)

Α. Α. ΠΑΠΑΔΗΜΑΣ

ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ

Έν Δ 207 β μετά τόν στίχον 74 άνάγν. (Φωτόγρ. Κ. Θωρ. Φωτόγρ.)

Α. Α. ΠΑΠΑΔΗΜΑΣ

ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ

Έν Δ 207 β μετά τόν στίχον 74 άνάγν. (Φωτόγρ. Κ. Θωρ. Φωτόγρ.)

Α. Α. ΠΑΠΑΔΗΜΑΣ

ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ

Έν Δ 207 β μετά τόν στίχον 74 άνάγν. (Φωτόγρ. Κ. Θωρ. Φωτόγρ.)

Α. Α. ΠΑΠΑΔΗΜΑΣ

ΒΙΒΛΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

Τό ένδέκατο τεύχος των «Έλληνικών Γραμμάτων» με άξέλογον συνεργασίαν Κοντόγλου, Παπαμαθού, Χρηστοβοσλίη, Δελμούζου, Κλωνάρη Μπασιτιά κτλ.

Όμοίως το πρώτο τεύχος του δευτέρου τόμου της «Αναγέννησης» με άδοθα Κ. Βάρναλη περί της τέχνης, όχι ως μυστηρίου! Άλλα Θρύλου μελέτη για το δημοτικό τραγούδι. Σωτηρίου ψυχονάλυσι και παιδαγωγική κτλ.

«Ιόνιος Άνθολογία» Ζακύνθου με έργα του Μαρ. Σιγούρου, κ. Μινώτου περί Φοσκόλου, Καμπούργλου, Βλαντή, Αμπελέτ κ. ά.

«Παιδική Χαρά». Παιδικό χαριτωμένο περιοδικό, καλά ψυχολογημένο και εύχάριστο και ώφελιμώτατο. Διευθύνσις Α. Ράλλη και Παπαδήμα. Σπεράντζα.

«Μαθητική Ένωσις». Μαθητικό περιοδικόν έγκυκλοπαιδικώτατο και χρησιμώτατο για μαθητάς εκδιδομένο υπό έπιτροπής από γνωστούς κυρίως καταγινόμενους και αγαπούμενους τά γράμματα.

Γ. Δροσίνη «Τό μοιρολόγι της όμορφης». Κανείς άλλος όσον ο Δροσίνης δεν κατόρθωσε να πλησιάσῃ στη δημοτική Μοΐσα, και να στιχομυρίσῃ με τρόπο που πολλές φορές να γελάσει μιν τάχα αυτός ο στίχος εινε βγαλμένος από δημοτικό τραγούδι. Βέβαια ο ποιητής με την πύδ ευκατηρή πνοή φαίνεται άμείστος και ο τεχνίτης ο διαλεκτός του στίχου. Πολύ φοβούμεθα όμως μήπως στο μοιρολόγι της Όμορφης χροβεται κάποιος συμβολισμός. Μπορεί και να γελάσουμε!

Γε. Θεογράφη «Φωνές χωρίς ήχο». Σε άρεκά άπ' αυτά ο νέος στιχομυρίσος κατόρθωνε να δείχνη άρεκάτο αίσθημα ο ρυθμός του με ποιικιλία και ο στίχος τις περισσότερες φορές καλοδοουλεμένος.

Μ. Τσιριμώκου (Ραυά). «Έκ βαθέων». Συλλογή από τραγούδια καλοδοουλεμένα. Τα συνέττα του τεχνικώς μπορεί να πη κανείς δεμένα τέλεια. Πόσο δύσκολο εινε να πιτυχάγη κανείς μορφή και αίσθημα και νόημα στο είδος αυτό, άρεκέ να συλλογισθῇ ότι από τα τόσα του άφθαστου τεχνίτη Μαρίλη, τρία τέσσερα θά μείνουν.

Δεν είμαστε σε θέσι να κάνουμε κριτική. Πολλοί βροίκουν ότι ο κ. Τσιρ. έβρισε όλη του την προσπάθεια στο στίχο, στην όμοιοκαταλήξι, και στη μορφή! Μήπως λίγο εινε κ' αυτό; Άμα κατόρθωθῃ με αυτά τα τρία να βγαίη μουσική φράσι, τελειώσε! Έρχεται έπειτα και ή ύποβολή, και δεν προσέχει κανείς το νόημα. Όπωσδήποτε έμεις την θεωρούμε άπ' τις πύδ κα

σέ, θά έκανα καμιά τρέλλα. Είμαστε πτωχοί, έσθ
δέν έχεις τίποτε, άλλο τόσο εγώ! πώς θέ ζήσουμε;
— Έχεις δική σου!
— Άς είνε! Θά έλθης άπόψε πίσω από τή βράχο;
— Δέν έξω. Ή νόνα δέν κοιμάται ποτέ και
μολονότι είμαι μόνη μέσ στην καλύβα της, γιατί
θέλει ήσυχια, δέν ξέρω άν θά τή καταφέρω
νά βγώ. . .

Τήν νύκτα όμως έκείνη, κατά τās ένδεκα, όταν
όλοι έκοιμόντο, και στ' άκρογιάλι τή φωτισμένο
άπ' τή φεγγάρι άντηχοϋς μονάχα τή μουρουρι-
τών κυμάτων, ή θεία Γκρέκα έπαψε γιά μιá
σειγιή τή άναστέναγμα κι' έκλεισε τή μάτια. Ή
Ρόζα πού έκανε πώς κοιμάται κοίταξε καλά. Μή-
πως πέθανε; έσπυλλογίσθη.

— Απόψε μού μιλησε τρυφερότερα άπό άλλωτε.
«Ρόζα, μού είπε, έχε ύπομονη. Θυσιάζεσαι γιά μέ
μέσα νύκτα. Άλλά δέν θά λείψης ή άναμωβή σου
σ' αυτό τόν κόσμο, ούτε στον άλλο. Έγώ έφρονίστα
γιά σέ από τόν καιρό πού ήσουν παιδάκι».

Τά λόγια αυτά έδιναν μιá μέθη στη Ρόζα και
τη γέμιζαν χαρά. Δέν έβλεπε τήν ώρα νά τή έα-
ντή τήν Άντώνη και τής άντηνε σαν όνειρο
όταν σηκώθηκε κι' έβεβαιώθηκε πώς ή γρηά είχε
κλειστά τή μάτια, τή στόμα της σφιγμένο, τή
χέρια της ξεραμένα πάνω στην κουβέρτα.

Άλλά μέσ στη χαρά της άνακατέτηκε ένας μν-
στηρώδης φόβος:

— Κι' άν πέθανε; Πρέπει νά τήν φωνάξω: Κι' άν
ζωντανή;

Βγήκε προφυλακτικά, κατέβηκε έως τή βράχο
πού έμοιαζε σάν πελώριο κουφιοδόνη, και βρέθηκε
στην άγκαλιά τού Άντώνη.

— Άκου, είνε έκείνη τρέμοντας από χαρά ή
νόνα δέν ζινεϊται, δέν άναπνέει. Δέν τήν είχα
ποτέ ιδιόστη. Έπειτα, άκου τί μού είπε άπόψε. . .
Νομίζω ότι μού έκαμε διαθήκη. . .

«Ο νέος άκουγε χαρούμενος. Έπειτα ήδέλωσε
νά πνή νά ιδή τή γρηά, έστω και άν έπρόκειτο
νά τήν ζωντανή. Και έσυρε μαζί του τή Ρόζα.
Στην καλύβα, στή φως μίας κανδήλας, ή θεία
Γκρέκα σιωπούσε άκίνητη, με τή μάτια και τή
στόμα κλειστά και τή ξυλισμένα χέρια ενγμένα
στην κουβέρτα. Φαίνόντουσαν πεθαμένη, άπομου-
μιωμένη».

— Ναι, φαίνεται πεθαμένη, έμουρμούρισε ό
νέος χωρίς νά είνε βέβαιος γι' αυτό. Άλλά δέν
έτολμα νά τήν έγγισθ, φοβούμενος κι' έκείνος.

— Άγία Γκρέκα μου, πρέπει νά έδοποιήσω τή
μητέρα μου. . .

— Είσαι τρελλή! Άς καθήσωμε πρώτα μαζί
λιγάκι. Άν δέν διασκεδάσωμε άπόψε, ποιος ξέρει
ποτέ θά ξαναβρεθούμε μόνον! . .

«Εμειναν μέσα στην καλύβα, αλλά δέν μπόρεσαν
ν' αλλάξουν ούτε ένα φιλή. Ή παρουσία τής
γρηάς, μαύρης και ξυλισμένης, τούς έχώριζε.
Στό τέλος ό νέος, μή μπορώντας πιά, άρπάξε τή
Ρόζα και τήν έσυρε σχεδόν στην άγκαλιά του έξω
και τήν τράβηξε στή βράχο».

Τή φεγγάρι έδυε πάνω από τή βουνό τή σκε-
παμένο από ύπογυαλο χιόνι. Ή θάλασσα
έμοιαζε μέ γάλα και μελάνι. Μεγάλα σύννεφα
άνεβανταν στον ορίζοντα, από τή θάλασσα σιόν
ουρανό. Όλα γύρω σιωπούσαν.

Οι ώρες πέρασαν. Γιά τούς δύο έραστές ήταν
ένα ειδύλλιο τραγικό, ορκεώδες, μέ άγρια ήδονή.
Συλλογίζοντο δική γρηά ίσως νά είχε πράγματι πε-
θάνει. Άλλά ζούσαν από τή θάνατό της, κυριευ-
μένοι από μιá τρέλλα ζωής, νεότητος και πάθους. . .

Πολλές φορές όμως ή Ρόζα είπε, ένθ σφιγγό-
τουσαν φοβισμένη πάνω στή νύχτα:

— Δουλούδι μου, φοβομαι! Μού φαίνεται πώς
βλέπω τή Χάρο νά τριγυρίζει έδω γύρω!

— Άφρησε τον άποκοιμήθηκε, δέν θά πάρη βέ-
βαια έμάς!

Κάθε τόσο ό Άντώνης έσίμωνε στην καλύβα
κι' έπαρομόνευε. «Ο Χάρος είχε πάρει τή γρηά
λίγο πριν χαράξη μνήκη στην καλύβα, έπηρεσε τή
κατάβη με τή τροφίμα και μιá μπουτλία δυνατό
παλιό κρασί και ξαναγύρισε στή βράχο. Ή Ρόζα
δέν ήθελε τίποτε, μά έκείνος έφαγε καλά κι' ήπιε
όσο πού μέθυσε».

Ή χαρμονή βρήκε τούς έραστές εκεί. Ή Ρόζα
ήθελε νά φύγη. Πήρε τή κατάβη και τήν άδειαν
μεγάλη μπουκάλα κι' έγύρισε στην καλύβα. Ο ού-
ρανός σκεπαζότουσαν από σύννεφα, ή θάλασσα γι-
νόταν πιά μαύρη και κίτρινη, ένθ γαλήνη νεκρινή
βασιλεύε γύρω».

Ή θεία Γκρέκα έσπεκε πάντα άκίνητη στή προσ-
κέφαλό της, αλλά είχε όμως γύρω τή χείρ της
κάτω από τήν κουβέρτα. Ή Ρόζα πού αισθανό-
τουσαν κάποια δίλημα και κατήφεια, έτρώμενος μή
βλέποντας τή ένα χείρ. Κάποιος ιδρώτας τήν πά-
γωσε ολόκληρη. Άλλά σιγά-σιγά ήσύχασε κι'
εξεκέφθη:

— Καλλίτερα νά είνε ζωντανή! Θά μέ βασάνιζε
ή συνειδήσή μου γιά όλη τή ζωή άν θυμόμουν
ότι εγώ διασκεδάσα όλη τή νύκτα ένθ έκείνη
ήταν πεθαμένη!

Έσκέφθηκε νά έδοποιήση τόν Άντώνη και
έβγαλε τή κεφαλή της έξω από τήν καλύβα γιά
νά τόν κρατήσει. Άλλά μέσ στη σκοτεινή έκείνη χα-
ραυγή, στή άραιή φως, είδε τήν νύχτα νά τραβή κατά
τό άκρογιάλι, όπου έκαναν οι άνδρες τή λουτρά
τον. Και δέν έτόλμησε νά τού μιλήσῃ.

Ξαναμπήκε στην καλύβα κι' άρχισε νά έτοιμάζει
τόν καφέ. Σάφουν σηκώθη άγριος άγέρας, τή κύ-
ματα έφούσκωσαν, οι καλύβες έτρεμαν. Ή γρηά
έξυπνησε κι' έκόνταξε έξω με μάτια γεμάτα έκ-
πληξη.

— Ρόζα μού φαίνεται πώς γυρίζω από έναν
άλλο κόσμο, είπε. Δαξασμένη άς είνε ή άγία
Γκρέκα. Πόσα χρόνια είχα νά κοιμηθώ έτσι καλά!
Μοιάζει με τήν Κόλασι, άλήθεια, γιά κύττα! Τά
κύματα μοιάζουν με διαβόλους πού παίζουν ένα
τρομακτικό παιχνίδι. Αυτή τή φορά χωρίς άλλο
κάποιον θά πάρουν μαζί του!

Έπλησαν τόν Άντώνη, ό όποιος, μεθυμένος
και παραφαγωμένος, έπληγε νά κίρη λουτρό. «Όταν
ή θάλασσα γαλήνεψε, είδαν νά έλξη πάνω στή
θάλασσα μακρυνά, τή πτώμα ολόγυμνου τού ψυ-
χογιού».

Τή Ρόζα τήν έπιασαν σπασμοί. Θυμόταν έκείνο
πού είχε πει ό νηός, κατά τήν στενήν των νύκτα:

— Άφρησε τή Χάρο δέν πιά πάρη βέβαια έμάς!
Άπεναντίας έκείνον έπήλκε!

— Άγία Γκρέκα μου, πόσο οι άνδρες πού είνε
τυφλοί! Έίπε μιá μέρα ή γρηά, πίνοντας τόν καφέ
της. «Ο Άντώνης ό ψυχογιός μου λέγει πάντα
«θεία Γκρέκα, σκέτρου τή Χάρο, πού είνε έτοιμος
νά σου ρίξη τή θηλειά!» Και νά πού ό Χάρος
περνά και κάνει ένα άστείο: άντι νά ρίξη τή θη-
λειά στή γρηά, τή ρίχνει στή νύχτα! Ναι, κάποτε
φαίνεται πώς ό Χάρος άσπεύεται! Παναγία μου
«Οδηγήτρια, φάλαξε τήν κόρη σου, τή Ρόζα, Πανα-
γία μου!... Νά, Ρόζα, παιδί μου, πάρε τή φλυτ-
ζάνι... Αυτός ό καφές ήταν κρύος!...»

Μετάφρασις ΚΩΣΤΑ ΚΑΙΡΟΦΥΛΑ

ΜΙΚΡΟΙ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΟΙ

Μικρά παιδάκια έπαζαμε μαζί
κι' έμε τόν πιά μικρόνε - ή άγκαλιά σου
πόσες φορές μέ δέχτηκε. Με τή φιλή σου
μέ κοίμισες σά μάνα στοργική.

Κι' έπειτα; Μεγαλώσαμε, και άγάπη πού πλατένει
με τήν καρδιά σου κι' έδωκε τήν πολυσυαμημένη,
μά ούτε άγκαλιές, ούτε φιλή
κι' έγινε ξένη.

Κι' έφυγα γώ, κι' έθρήνησα και έτόνισα τή λύρα
τήν πού τή ώρα στή διδασκέ σενιότατα νά ψάλλη
και μέσ τήν τόση θλίψη και τήν άεμοζάλη
τών περασμένων βρόντησα ν' άνοιξή ή κλειστή θύρα.

Και μέ φερνόν, πού άπ' τή γλυκειά τή μουσική σου πήρα
σαν ένας ταπεινόςτας τραγουδιστής, θλιμμένα,
πόθος χαϊνένος έκλαμα κι' όνειρα συντριμμένα
και βαρυνκαταράδικα τήν άδική μας μοίρα.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ ΑΝΤΥΠΑΣ

ΠΑΙΔΙΚΑ ΧΡΟΝΙΑ

«Ο παιδικά άλησμόνητα κι' έντιχημένα χρόνια
Τών πιά τρελλών δνεύρων μας καιροί νοσταλγημένοι
Σάν δραμα γλυκύτατο μέσ τήν ψυχή μου μένα
Ή άξινότασή σας ή ζωή - ζωή ηυχή στή κλώνια

«Ο φωτερό χαμόγελο πού κάποτε σέ χρόνια
Έντιχημένα ήσαν, στή χείλ' είχες άνθιση
Ετσι άδωο κι' άθολο, στής νεότης τή μεθόδι
Σάν μάτι ώγατό άμόλυντο, δά σέ θυμόμουν αιώνια

1927

ΣΣ ΜΣ

ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΙΣ— ΚΟΡΡΕΤΖΙΟ: Ή Δανάη,
δεχόμενη τόν Δία ύπέρ μορφήν χρυσής
βροχής.

Πινάκωθήκη Μπεργκέζε—Ρώμη]

ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΙΣ— ΚΟΡΡΕΤΖΙΟ: Ή Δανάη,
δεχόμενη τόν Δία ύπέρ μορφήν χρυσής
βροχής.

Πινάκωθήκη Μπεργκέζε—Ρώμη]

ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΙΣ— ΚΟΡΡΕΤΖΙΟ: Ή Δανάη,
δεχόμενη τόν Δία ύπέρ μορφήν χρυσής
βροχής.

Πινάκωθήκη Μπεργκέζε—Ρώμη]

ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΙΣ— ΚΟΡΡΕΤΖΙΟ: Ή Δανάη,
δεχόμενη τόν Δία ύπέρ μορφήν χρυσής
βροχής.

Πινάκωθήκη Μπεργκέζε—Ρώμη]

ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΙΣ— ΚΟΡΡΕΤΖΙΟ: Ή Δανάη,
δεχόμενη τόν Δία ύπέρ μορφήν χρυσής
βροχής.

Πινάκωθήκη Μπεργκέζε—Ρώμη]

ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΙΣ— ΚΟΡΡΕΤΖΙΟ: Ή Δανάη,
δεχόμενη τόν Δία ύπέρ μορφήν χρυσής
βροχής.

Πινάκωθήκη Μπεργκέζε—Ρώμη]

ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΙΣ— ΚΟΡΡΕΤΖΙΟ: Ή Δανάη,
δεχόμενη τόν Δία ύπέρ μορφήν χρυσής
βροχής.

Πινάκωθήκη Μπεργκέζε—Ρώμη]

ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΙΣ— ΚΟΡΡΕΤΖΙΟ: Ή Δανάη,
δεχόμενη τόν Δία ύπέρ μορφήν χρυσής
βροχής.

ΠΡΟΣΕΥΚΗ ΜΕΣΑ ΣΤΗ ΝΥΧΤΑ

Τό μεσονύχτι, μιάν άχνάδα λιβαριού
Ναρκώνει με, βαριά με σονπαλάνει
Κ' ή πίστη — Χριστιανής; ή Χριστιανός; —
Στά βάθη ένός πανώριοφ — οδρανού
Αθήλητα, μυστηριακά, με φέρονε!

Τής προσεκής τή λόγια, σιδερασφενιά
Στην άπιστη καρδιά μου άντιχτυπώνε,
Και πλάθω μέσ στή νύχτα μου μιάν άσχη θύρα,
Γερωνική, πού μάτια ύγρά κι' έκστατικά,
Μαυροκαμένο εικόνα μου κτυπώνε.

Και μέσ στή λόγια τή ύγρα της προσεκής
Κι' όσο πυκνώνει τή βαρύ λιβάνι,
Σάφουν άλλα λόγια πού τή βάθεια μιάς νυχής
Τρέμουν λόγια μιάς καρδιάς ποικιλής,
Πού έχει φορέσει άκάνηνο σιφανί,
Εσχνόνται τήν ώς αυτή της σιγαλής,

Τό ήρεμο ταράζον μεσονύχτι,
Λόγια έκείνας, γιά τή Έλα μιάς καρδιάς,
Γιά τή άραγμα στή βάθη κάποιες άγκαλιές;
Σιελ πόδον τ' άραγνολεγμένο δίχτυ. . .

«Ελα σέ έδω, πού χρόνια τώρα καρτερώ,
Ή σόρα μου ώϊμένα, έμπαθρή,
Αφίνω πίσω μου τόν άσπληρο καιρό,
Πώς με κιντάζει κι' ένα γέλιο φρεσά. . .

Σωρίσματα συντηρίμ, άπό τή πύλη!
Έρημη, μισάλη, σιελρα έσοκαλαμιά,
Δέ χάρακα τή δροσίμα της νεότης,
Τού κόσμου μ' έφραγε ή άσπρη όπιοι,
Γυρμένη σέ μέ της νυχής μαύρη γωνιά
Λατριού στή βροχή της ώραιότης,
Λατριού άκόμα στής άγάτης τόν βουλό,
Λόγια μαζί μ'αι και σφαχτάρι,

Απ' τή σκληρό τήν γυρμένη λυτρωμό,
Μ' άνταμωβή, πάντα προμηνό τόν δικωμό,
Κι' άπληροί γιά μένα πάντα ή χείρ!
Ασφακα χείρα, μάτια κόκκινα δολιά,
Κορμιά ξεφυλλισμένη, μαλαμένο,
Σκέρνι πού χείμαρρος στή πού μου ώϊνι κιά,
Σά μέσ στή βάθη μιάς άδύσους άπ' τή γηλιά,
Έχει τή είναι μου πλημμυρισμένη,
Και γιά τούς άλλους, ότε μοναχή χαρά,
Αγάπες, ήδονές, θυσίες, λαχάρες,
Γιά τή κορμιά μου, έίς μαχαίρα σονβλερό,
Και μέσ στήν σκιά σου, και στή τρεμάση!

Κάθε νυχτιά, τών όνειρών τόν λάος,
Μέ περιζώνω τήν γιγάντιο φίδι,
Κι' άσπρονόηται τών έλαπών μου ό θεός,
Κι' έμπαρξέ μου σάιται, και γρεκίεται φοβρός,
Ο πόνος, σάν άνήλω λαπίδι.

Τις εγγαρόλινους νυχτιές έκστατική
Ρομαντικά, στή γαλήνη Έκστή
Προσδοκία, κι' ή ολολεμένη μου ή προσεκή
Πέρινος φρενιά, γοργονοκείας πού τή έκεί,
Πρός τή γαλήνη τή παλάνι.

Μ' άντι συμπίνα, ξαγνατιεύω δύό βουβή
Μάτια, πού μέ θυγορνά σέ μακρυνά
Και κάποιο πρόσποιο άπαίσια νά γέλι,
Και κάποιες έλρονίαι νά μου μιλή,
Όμιε σκληρά, στή δύστυχη έμια!

Τό έξω! τίποτα δέ δίν' ή άμωροσύνη,
Στό γερασμένο τριπλό κορμιά μου,
Παρά μονάχα τού μαρτύριου τή καρδιά,
Τής περιφρόνησης τή άκράθια τή σκληρά,
Και τή γιά γέλια νυχτιήν όρνι μου!

Μά όμως εγώ, τή νύχτ' αυτή τή σκοτεινή
Λιβαριού καισ άγνό, γιά σένα, ό Έλα,
Έλα σέ μέ! Άχ ή νυχτ' μου πώς πονεί!
Τρέμει. . . μού σβέννεται σέ' όνομά σου ή φωνή!

Και σέ σκληρό κόσμος, περιγιά!
Αθήνα 3 τού Αύγουστου 1927

ΑΝΤΡΕΑΣ ΚΑΡΑΝΤΩΝΗΣ

ΑΝΤΡΕΑΣ ΚΑΡΑΝΤΩΝΗΣ

ΑΝΤΡΕΑΣ ΚΑΡΑΝΤΩΝΗΣ

ΑΝΤΡΕΑΣ ΚΑΡΑΝΤΩΝΗΣ

ΑΝΤΡΕΑΣ ΚΑΡΑΝΤΩΝΗΣ

ΑΝΤΡΕΑΣ ΚΑΡΑΝΤΩΝΗΣ

ΑΝΤΡΕΑΣ ΚΑΡΑΝΤΩΝΗΣ

ΑΝΤΡΕΑΣ ΚΑΡΑΝΤΩΝΗΣ

ΑΝΤΡΕΑΣ ΚΑΡΑΝΤΩΝΗΣ

ΑΝΤΡΕΑΣ ΚΑΡΑΝΤΩΝΗΣ

ΑΝΤΡΕΑΣ ΚΑΡΑΝΤΩΝΗΣ

ΑΝΤΡΕΑΣ ΚΑΡΑΝΤΩΝΗΣ

ΑΝΤΡΕΑΣ ΚΑΡΑΝΤΩΝΗΣ

ΑΝΤΡΕΑΣ ΚΑΡΑΝΤΩΝΗΣ

ΑΝΤΡΕΑΣ ΚΑΡΑΝΤΩΝΗΣ

ΑΝΤΡΕΑΣ ΚΑΡΑΝΤΩΝΗΣ

ΑΝΤΡΕΑΣ ΚΑΡΑΝΤΩΝΗΣ

ΑΝΤΡΕΑΣ ΚΑΡΑΝΤΩΝΗΣ

ΑΝΤΡΕΑΣ ΚΑΡΑΝΤΩΝΗΣ

ΑΝΤΡΕΑΣ ΚΑΡΑΝΤΩΝΗΣ

ΑΝΤΡΕΑΣ ΚΑΡΑΝΤΩΝΗΣ

ΑΝΤΡΕΑΣ ΚΑΡΑΝΤΩΝΗΣ

ΑΝΤΡΕΑΣ ΚΑΡΑΝΤΩΝΗΣ

ΑΝΤΡΕΑΣ ΚΑΡΑΝΤΩΝΗΣ

ΑΝΤΡΕΑΣ ΚΑΡΑΝΤΩΝΗΣ

ΑΝΤΡΕΑΣ ΚΑΡΑΝΤΩΝΗΣ

ΑΝΤΡΕΑΣ ΚΑΡΑΝΤΩΝΗΣ

ΑΝΤΡΕΑΣ ΚΑΡΑΝΤΩΝΗΣ

ΑΝΤΡΕΑΣ ΚΑΡΑΝΤΩΝΗΣ

ΑΝΤΡΕΑΣ ΚΑΡΑΝΤΩΝΗΣ

ΑΝΤΡΕΑΣ ΚΑΡΑΝΤΩΝΗΣ

ΑΝΤΡΕΑΣ ΚΑΡΑΝΤΩΝΗΣ

ΑΝΤΡΕΑΣ ΚΑΡΑΝΤΩΝΗΣ

ΑΝΤΡΕΑΣ ΚΑΡΑΝΤΩΝΗΣ

ΑΝΤΡΕΑΣ ΚΑΡΑΝΤΩΝΗΣ

ΑΝΤΡΕΑΣ ΚΑΡΑΝΤΩΝΗΣ

ΑΝΤΡΕΑΣ ΚΑΡΑΝΤΩΝΗΣ

ΑΝΤΡΕΑΣ ΚΑΡΑΝΤΩΝΗΣ

ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΟΝ ΟΛΥΜΠΟ

Κ. ΦΑΛΑΙΤΣ

Νά πού ή Τζούλια ήλθε πάλι μπροστά μου.
Δέν μέ είχαν άφισει όλη τήν ώρα τού σιδηρο-
δρομικού ταξιδίου, και τήν ήξερα πάλι καλά, ή
συντροφία της δέν θά μέ άφινεν όσο καιρό θά
ήμουν μακριά της. Τό ταξίδι αυτό δέν έπρεπε
νά δειθώ νά τήν άκούω, μά τώρα είχε γίνει πιά. Θά
παρκαλουθότουσα τήν κίνηση πού έγινετο από τή
κράτος έναντι των ληστών τού «Ολύμπου γιά
νά γράψω τίς έντυπώσεις μου. Μά ήτω τόσο άνού-
σο τήν ώρα στή δική μου ψυχολογική κα-
τάστασι. Και πόσο καιρό θά έλειπα; Δέν ήξερα
άκόμη τίποτα και μόνον τή λόγια της Τζούλιας
έβριζαν ζωντανά τώρα σ' αυτή μου. Τά λόγια
τή τελευταία όταν έχωριζόμμεθα έμπρός στή
τράντα πού έσφύριζε.

— Δέν θά λείψης παραπάνω από μιá βδομάδα.
Μού τήν άπόσχεσαι;
Και έγώ; Είπες;

— Πώς μπορεί νά λείψω πιά πολύ άγαπημένη
μου! Μά έγελούσα μέσα μου πικρά γι'αυτή ήξερα
πώς τήν ταξίδι αυτό δέν θά μπορούσε νά ήτο
τόσο μικρό.

Μέσα στή βαγών ρεστοράν ήσαν όλοι άνόητοι
και ό συνταγματάρχος πού έταξίδευε έπίσης
γιά τή διευθύνη τού νηπιών των ληστών άκόμη
πιά άνόητος. Είχε μεγάλη ιδέα γιά τή άτομή του
και μέ όλο πού έφαινετο πώς δέν έδινε προσοχή
στών κόσμο άκουεν άσφαλώς τίς όμιλίες γι' αυ-
τόν στή ρεστοράν.

— Ο κ. συνταγματάρχος,
Είνε ό συνταγματάρχος. . .

Τά φαγητά όμως τού βαγών ρεστοράν πιά άνού-
σια άκόμη και άπό τόν συνταγματάρχον είχαν τήν
σβαρότητα του γι'αυτή ήσαν λίγα και έσπερβόντο
μέ έσπερβόντο έπιστομικά. Παρά όλο τήν ένοχ-
φάει της ευρωπαϊκής κουζίνας τόν σύνολο ήτο
ταπεινό γι'αυτή πώς ήθελε νά νά κλείνουν
σέ όλα και στή νερό άκόμη πού σού έφεραν.
Νερό Σαρίζης πέντε δραχμάς ή μπουτλία χωρίς
τό πορμπουό. Και δέν ήτο τή περιεχόμενη της
περισσότερο από έκαστο πενήντα δραχμία.

Τό άνόητο αυτό γέμια μού έφαινετο άκόμη πιά
άνόητη, γι'αυτή έγώ έσπυλλογίζομουν τήν Τζούλια και
όταν έτρωγα και όταν έβλεπα τούς άλλους πού
έτρωγαν. Ύστερα ήσαν και τή φαγητά πού μού
τά είχαν άπαγορεύσει ό γι'αυτή. . . Οι ντομάδες
είχαν οίσι και αυτό μού άπαγορεύετο. Τό ροδιό
είχε σάλας και μού άπαγορεύετο και ή σάλας
και τή ροδιό. Ή σάλας είχε έβδι και άπαγο-
ρεύετο και αυτό. Κατέληξε στή άσπρο του και
έφαγα σχεδόν τρις μερίδες.

— Θά βγάλει τόν άγρι σας άκουσα νά μου λέγῃ
ό διπλανός κούρος. Έγώ θά προτιμούσα λίγο έκ
λεικό κασέρι.

Έκανα κάποια γοιμάτσα γιά άπάντησι. Ή απέ-
ναντι μου κυρία ύστερα από τή φρούτα άναψεν
ένα ταγιάρο και έκάπνιζεν ικανοποιημένη. Είχε
τό ύψος γυναικας πού ταξίδευε πού και έξέρι
από αυτό. Γι' αυτό δέν μιλούσε μέ κανένα και
έβλεπε τούς άλλους έμάς πού μικρούς από τόν
έναντί της. Ή Τζούλια πού δέν έφραγε διόλου
από τόν νού μου είχε τήν ώρα πού έκάπνιζεν ή
κυρία τή χείλ της έμπρός στή στόμα μου και μέ
προκαλούσε.

— Νά ένα φίλημα Τζούλια και άλλο και άλλο
σέ γέμισα από φίληματα.

Τι έκέλευσε όμως; Όδω τή κατάλαβες. Μά πάλι
είνε όμορφο νά σέ φιλή κανένας έστω και από
τρεμάσσια χιλιόμετρα μακριά!

Τις τελευταίες ήμέρες είχα διαβάσει σ' ένα ια-
τρικό περιοδικό γιά μιάν ασθένεια «αεροφαγία».

Τό στομάχι τρώγει άέρα. Πώς τρώγει άέρα τή
στομάχι δέν τή πολυκατάλαβα μά νά πού τώρα
τρεφόντουσαν και έγώ μέ τή άερίνια φίληματα τής
Τζούλιας.

Και τή γλώσσα πού είχαν άν και δέν ήσαν τόνον
θεριά όπως τή πραγματικά. Έκλεινα τή χείλ μου
και έβλεπα τήν γλώσσα μου.

— Νά κι' άλλο κι' άλλο φίλημα Τζούλια.

Έξω από τήν βαγών άκουσα τήν μπόρα πού
άρχισε νά πέφτει ξαφνικά.

Μού ήρθεν άλλοιότιμος φόβος, γι'αυτή πιά πού
είπα πώς θά βροχόνταν και τή άερίνια φίληματα.

Μά τή χείλ της Τζούλιας σάν νάλωσαν μέ τήν
βροχή και δέν άρχισαν νά χαθούνε και αυτά.

Ή βροχή όμως πού είχε σταματήσει όταν έφθά-
σαμε στην Κατερίνη και μιά άφισε νά φράσωμε
από τόν σταθμό στην πολιτεία στεγνοί άρχισε πάλι.

Τι παρμένη πού ήτο ή βροχή αυτή! Έβρεξε μέ
σύστημα, μέ έπιβολή, μέ σβαρότητα. Και έγώ δέν
είχα πάρε ούτε όμνηση. Μέσα στήν καρενά κλει-
σμένος δέν είχα μέ πούν νά μιλήσω, γι'αυτή ό κό-
σμος τής Κατερίνης μιλούσε λίγο και πού πού
τον δέν ήξερε τί νά πῇ. Και έγώ έκόνταξα τρι-

Ο ΛΥΡΙΚΟΣ ΟΥΓΟΣ ΦΩΣΚΟΛΟΣ

ΓΕΡ. ΣΠΑΤΑΛΑ

Τελειότερα ακόμη κατά τη μορφή θεωρούνται από τους κριτικούς τα δύο άλλα του σονέττα, εκείνο για τη Νύχτα κ' εκείνο για τη Ζάκυνθο. Τό πρώτο, κατά πεζή μετάφρασι, είνε το ακόλουθο :

Τάχα γιατ' είσαι ή εικόνα της μοιρας γαλήνης μου
είνε, ή νύχτα, τόσο αγαπητός ή έρχομός σου ! Κι όταν
παιχνιδίζουνε μαζί σου χαρούμενα τα καλοκαιρινά
σύννεφα κ' οι ξάστεροι ζέφυροι,

κι' όταν οδηγάς στο σύμπαν από το χιονερών
αγέρα άνθουχα και μακρυνά σκοτάδια, πάντα κατε-
βαίνεις προσκαλεσμένη, και τους κρυφούς δρόμους
της καρδιάς μου γλυκά εξουσιάζεις.

Με κάνεις να πλανιόμαι με τις Ισκέψεις μου στα
μονοπάτια που οδηγούν προς το αιώσιο μηδέν' κι' ως
τόσο φεύγει έτοῦτος ή κακόβουλος καιρός και πάνε
άνταμα τον τα πλήθη

των φροντίδων με τις όποιες αυτές φθείρεται
μαζί μου κ' ενῶ κοιτάζω την ειρήνη σου, κοιμάται
το πολεμικό πνεῦμα που μέσα μου βρυχάται.

Τό σονέττο αυτό εγράφηκεν ασφαλώς κάτω από
την επίδρασι του «Όρτης», και σ' αυτό οφείλε-
ται κι' ή ρωμαντικός χαρακτήρας του που τό ξε-
χωρίζει από τ' άλλα σονέττα του Φώσκολου με
τον κλασικισμό τους. Και δεν υπάρχει μόνο μέσα
στον «Όρτη» ή εικόνα του τρίτου και τέταρτου

στιχού — Βλέπε την επι-
στολή 19 του Γενάρη :
«και τότες (δταν θά με-
ταβληθῇ, ήλιε) τα σύν-
νεφα δέ θά παιγνιδίζουνε
με τις δυνάμενες αχτίδες
σου», — μά και δλόκληρο
σχεδόν τό περιεχόμενο
του σονέττου με την πε-
σιμιστική διάθεσι των πε-
ρι στίχων του, που προ-
μαντεύει τον έρχομό του
Λεοπάρδη, βρίσκεται στην
ιδίαν επιστολή του «Όρ-
της».

Τό σονέττο στη Ζάκυν-
θο, στην ιδιαίτερη πα-
τρίδα του ποιητή, τέλειο
κατά τη μορφή, είνε σι-
μώτερο στο χαρακτήρα
της κλασσικής φωνολο-
γικής ποιήσεως. Ίδου αυτό
κατά πεζή μετάφρασι

«Όχι, δέ θά γνίξω πο-
τέ πιά τις ιερές όχθες ό-
που τό παιδικό κορμάκι
μου επλάγιασε, Ζάκυνθό
μου, κι' απ' όπου εσύ κα-
θρεφτίζεσαι στα κύματα
της Έλληνικής θάλασσας
από τα όποια εγεννήθηκε
παρθένος ή Αφροδίτη,
και με τό πρώτό της χα-
μόγελο έκαμε γόνιμα έ-
κείνα τα νησιά, τόσο που
δεν αποσιώπησε τα κα-
θάρια σου σύννεφα και
τις φυλλωσιές σου ή περι-
φημος στίχος εκείνου που
εψάλε

Τά μοιραία νερά, και
τόν ποικίλο διωγμό για
τόν όποιον ώραιος από
φήμη και δυστυχία έφι-
λησε την πετρώδη του Ί-
θάκη ή «Όδυσσέας».

Εσύ δέ θά λάβεις πα-
ρά μόνο τό τραγούδι του
τέκνου σου, ή μητρική
μου γῆ' σ' έμας έχει γρά-
ψει ή μοίρα άκλαφτο
μνήμο».

Η νοσταλγία κ' ή λα-
τρεία του ποιητή για τη
Ζάκυνθο, είν' ένα μοτίβο
που συχνά επανέρχεται
στην ποιησί του και στο
πνεῦμά του. Τό βρίσκουμε
σε πλήθος επιστολές του,
τό βρίσκουμε στην ωδή
«Πρός τη γιατρεμένη του
φίλη», τό βρίσκουμε στους
ῥμους «Στις χάριτες»
και ή αγάπη του και ή
νοσταλγία του για τη Ζά-
κυνθο είνε ή ανεπλήρω-
τος πόθος του ποιητή,
που δεν τον άφησε παρά
ή τό θάνατο.

Για τό σονέττο αυτό, καθώς και για τα δύο
προηγούμενα, ίδου τί γράφει ή Καρνούτση :

«Από τα σονέττ' αυτά, τρία είνε τα ώραιότερα
του Φώσκολου — τα σονέττα : στο θάνατο του άδελ-
φού, στη Ζάκυνθο, στη Νύχτα — κ' έπειτ' από τα
σονέττα του Δάντε και του Πετράρκα και ίσως
κάποιο του Τάσσου, είνε τα τελειότερα της Ιτα-
λικής ποιήσεως. "Αν και ή λέξι τέλεια δεν είνε ή
σωστή : ή τελειότητα μπορεί νάνε και ψυχρή' κι'
αυτά τα σονέττα τα τόσο μουσκεμένα με δάκρυα
και σπαραζόμενα απ' άπελπισία, είναι θερμά,
θερμά, θερμά με τό θείο νεανικό πάθος : είνε,
χωρίς άλλο, κάτι τό θαυμαστό. Κι' αν ίσως δεν
τό καταλαβαίνη κανένας, ή δέ θέλῃ να τό κατα-
λάβῃ, δεν έχει καμμία σημασία. Έκείνο που ανα-
γνώρισε ή Δε-Σάνκτους στο τελευταίο τρίστιχο
του σονέττου στη Ζάκυνθο, την προαισθησι του
Ίάκωβου Λεοπάρδη, έμε μου φαίνεται πως τό
βρίσκω και στα τρία. Μά για ν' αφήσουμε κατά
μέρος τό Λεοπάρδη, έχουμε να πούμε πως, ενῶ
στα προηγούμενα σονέττα ανακατευότανε ή υπο-
κειμενικός πόνος, σ' αυτά νοιώθεται, μέσα στο
μοιραίο του, σχεδόν αίθριο τό παγκόσμιον άλγος».

Πριν τελειώσουμε τη σύντομη αυτήν εξέτασί
μας για τα σονέττα του Φώσκολου, θά πούμε

λίγ' ακόμη για ένα τελευταίο σονέττο, που όσο
κι' αν δεν έχῃ την καλλιτεχνική αξία των προη-
γουμένων, έχει πάντα τη σημασία του. Πρόκειται
για τό σονέττο με τό όποιο μάς άφησε ή Φώσκο-
λος την αυτοπορσωπογραφία του.

Τό σονέττο αυτό δεν είνε παρά μία μίμησι,
βέβαια εξαιρετικά καλή, ενός ανάλογου σονέττου
του Άλφιέρη, κ' ή σπουδαιότερη αξία του είνε
ίσως ή ψυχολογικές μεταπτώσεις του ποιητή,
που έμεις μπορούμε να παρακολουθήσουμε ανά-
μεσα από τις διάφορες μεταβολές που του έκαμα
σε διάφορα χρονικά διαστήματα. Και στην πρώτη
του γραφή βλέπουμε να καθρεφτίζεται όλος ή
κραδασμός της νεανικής όρμης του ποιητή, στις
μεταβολές που έκαμε κατά τό 1808 βλέπουμε μία
κάποια πείρα άντρικία να μιλή πιδ ήρεμα, και
τέλος στην τελευταία που έκαμε κάποιο χρονικό
διάστημα πριν του θανάτου του, φαίνεται όλη ή
άπαγοήτευσι του άνθρώπου του συντριμμένου
μέσα στα βάσανα της ζωής.

**

Κατά τό χρονικό διάστημα που έγραφε τα σονέττα
του ή Φώσκολου εύνθεσε και δύο ώδες, περίφη-
μες για τη μορφική τους τελειότητα, μία για τη
Λουδοβίκα Φερράρη Παλαβιτσίνη, δταν έπεσε
από τ' άλογο, και μία για
την Άντωνιέττα Φανιά-
νη, ότον έγιατρεύηκε από
την άρρώστια της.

Την πρώτη την έγραψε
τόν Μάρτη κι' Άπρίλη
του 1800, μέσα στην πο-
λιορκούμενη Γένοβα, ή
που υπηρετούσε στο δη-
μοκρατικό στρατό, τρεφό-
μενος με ξερό ψωμί και
κοιμώμενος επάνω στην
ψάθα, γνήσιος απόγονος
σ' έτοῦτο του Άλκαίου,
που δεν έγανε τη διάθεσί
του και δεν έπαυε να ψάλ-
λη τον έρωτα και μέσα
στις κακουχίες και στους
κινδύνους του πολέμου.

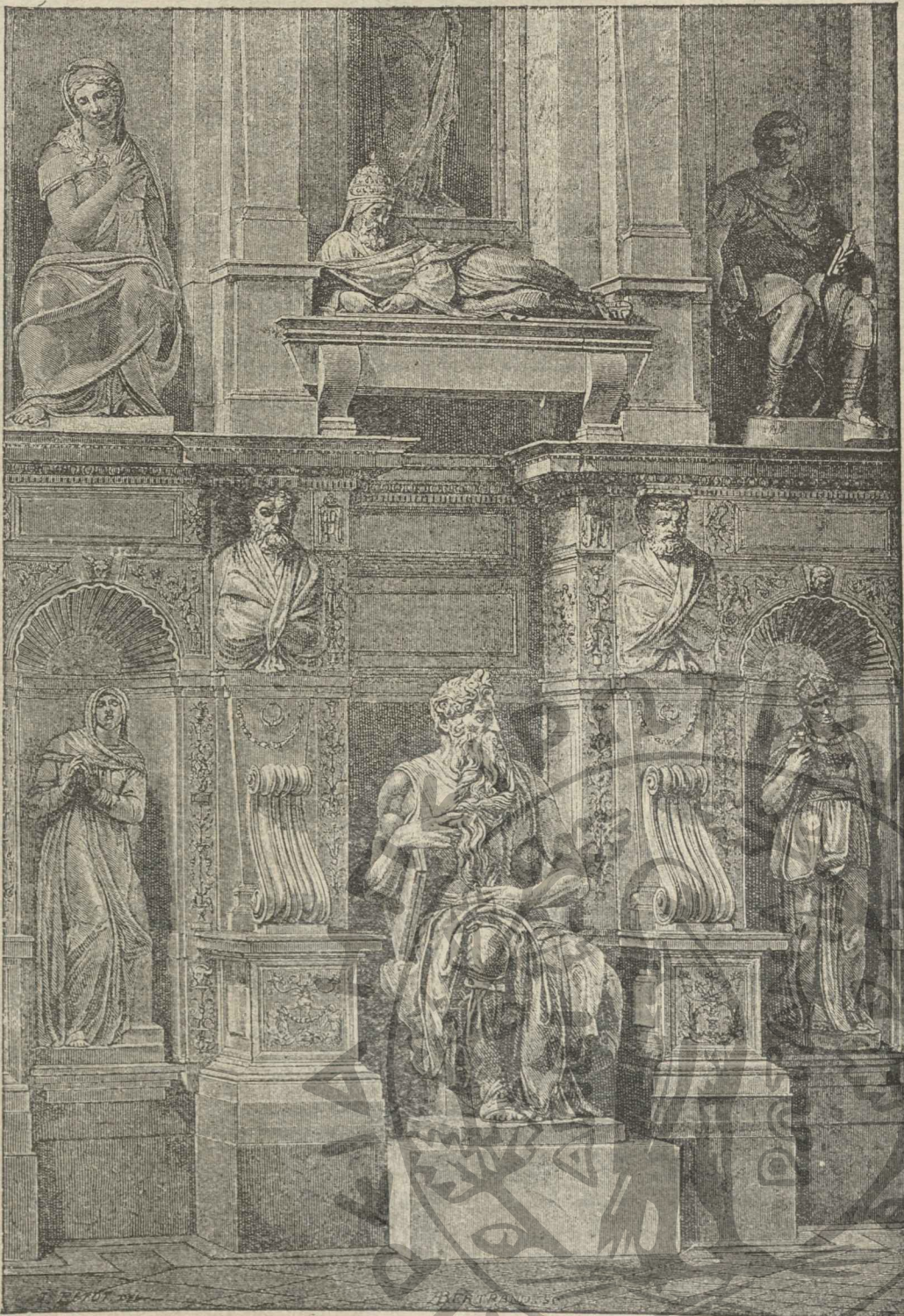
Η Λουδοβίκα Φερρά-
ρη, γυναίκα του Δομένι-
κου Παλαβιτσίνη, ώραιό-
τατη νέα, ενῶ έπήγαινε
ίλπασία την έρριξε τό ά-
λογο από τη σέλα και
καθώς έμπεδευτηκε τό
πόδι της στον άνοβόλεα,
την έσειρ' επάνω στα χα-
λίκια της όχθης του πο-
ταμού Σέρη και της έ-
καταξέσκισε τό πρόσωπο.

Τό γεγονός αυτό τό με-
ταβάλλει ή ποιητής με τη
φαντασία του σε μυθολο-
γικό έπεισόδιο, όπου ή
Παλαβιτσίνη γίνεται μία
Θεά, την όποιαν σόζει ή
Ποσειδώνας από τα κύ-
ματα της θάλασσας, ή
ερωτες πηγαίνουν και
παρακαλούν τον Άπόλ-
λωνα να τη γιατρέψῃ, και
που έλαβε την ίδια τύχη
με την Άρτέμιδα, την ό-
ποιαν όμοίως έγκρεμίσανε
τά ελάφια της από την
Αίτνα και έχαραξαν ίσι
ζηλόφθοιες θεές για τό
πάθημά της και για τό
πλήγμα του προσώπου
της, μά που δεν άργησε
να γιατρευτῇ και να παρου-
σιαστή ώραιότερη.

Ίδου ή ωδή αυτή σε
μία δοκιμαστική πεζή με-
τάφρασι, όπου βέβαια ή
αναγνώστης μας δέ θά
μυρρέσῃ να λάβῃ παρά
μία γλωσσάτη ιδέα της
όμορφιάς της.

Τά μακάρια βάσανα
έτοιμάζουνε για σένα ή
Χάριτες και τους εὐωδια-
σμένους επιδέσμους που
προσέφεραν στην Κυθέ-
ρεια, όταν έτρύπησε τό
θείο της πόδι τό βέβηλο
αγκάθι.

(*Ακολουθεί)

ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΙΣ— ΜΙΧΑΗΛΑΓΓΕΛΟΥ : 'Ο Μωϋσής εν τῷ Μωσαλείῳ Ἰουλίου II.

[S. Pietro in Vinceli—Ρώμη]